

4. Baskı

1. CİLT
DÜNYA
ÇATIŞMALARI
Çatışma Bölgeleri ve Konuları

Editörler

Kemal İnat - Burhanettin Duran - Muhittin Ataman

NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ.

Yayın No.: 1569

Yönetim/Siyaset/Uluslararası İlişkiler No.: 54

ISBN: 978-605-320-476-3

ISBN: 978-605-320-475-6 TK

© 4. Basım, Ağustos 2016

DÜNYA ÇATIŞMALARI Çatışma Bölgeleri ve Konuları - 1. Cilt

Editörler: Kemal İnat - Burhanettin Duran - Muhittin Ataman

Copyright 2016, NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD. ŞTİ. SERTİFİKA NO.: 20779

Bu baskının bütün hakları Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.ne aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Nevzat Argun -nargun@nobelyayin.com-

Dizi Editörü: Taliha Aslan -taliha@nobelyayin.com-

Redaksiyon: Taliha Aslan -taliha@nobelyayin.com-

Sayfa Tasarım: Tarkan Kara -erdal@nobelyayin.com-

Kapak Tasarım: Mehtap Yürümez -mehtap@nobelyayin.com-

Baskı ve Cilt: Önka Kağıt Ürünleri İmalat San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika No.: 20419

Büyük Sanayi 1. Cad. Keskinler İş Merkezi No: 80 İskitler / ANKARA

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

İnat, Kemal., Duran, Burhanettin., Ataman, Muhittin.

DÜNYA ÇATIŞMALARI Çatışma Bölgeleri ve Konuları - 1. Cilt / Kemal İnat - Burhanettin Duran - Muhittin Ataman

4. Basım, VIII + 974 s., 170x240 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN 978-605-320-476-3

1. Çatışma 2. Dünya Sorunları 3. Uluslararası Politika

Genel Dağıtım: ATLAS AKADEMİK BASIM YAYIN DAĞITIM TİC. LTD. ŞTİ.

Sipariş: -siparis@nobelyayin.com-

Telefon: +90 312 278 50 77 - Faks: 0 312 278 21 65

e-satış: www.nobelkitap.com - esatis@nobelkitap.com

Bilgi: www.atlaskitap.com - info@atlaskitap.com

Dağıtım: Alfa, Arasta, Final, Kıda, Prefix, N-T Mağazaları ve Gökkuşuğu Dağıtım

NOBEL AKADEMİK YAYINCILIK EĞİTİM DANIŞMANLIK TİC. LTD ŞTİ.

Ankara Büro: Mithatpaşa Cad. No.: 74/4 Kızılay / ANKARA

Tel: 0312 418 20 10 Faks: 0312 418 30 20

Rasimpasa Mah. Söğütluçayır Sok. No.: 16/21 Kat: 5

Kadıköy / İSTANBUL Tel / Faks: +90 (216) 449 20 01

nobel@nobelyayin.com - www.nobelyayin.com

www.nobelkitap.com

ÖN SÖZ

Ülkemizde yeni yerleşmeye başlayan Uluslararası İlişkiler alanında yazılan eserlerin yalnızca Orta Doğu, Avrupa Birliği, ABD ve Orta Asya gibi bölgeleri konu aldığı, bunların dışında Afrika, Latin Amerika ve Uzak Doğu'ya ilişkin çok az sayıda kitabın varolduğu bilinmektedir. Bu alandaki boşluğun doldurulması amacıyla, 2002 yılı sonlarında serüvenine başlayan bu kitap, "Dünya Çatışma Bölgeleri" ismiyle 2004 yılında birinci baskısını yaptıktan sonra, 2007 yılında aynı isimle ve sınırlı bir güncellemeyle ikinci baskısıyla okuyucu karşısına çıkmıştı.

Her iki baskıda da 61 makaleden oluşan kitabın üçüncü baskısının hazırlık çalışmaları bir yıldan fazla bir zaman almıştır. Bu süre içerisinde hem kibaptaki makalelerin sayısı artırılmış, hem de mevcut makalelerin tamamına yakını kapsamlı bir şekilde güncellenmiştir. Yeni baskı çerçevesinde, *Orta Doğu ve Sahra Altı Afrika, Kafkaslar ve Orta Asya, Avrupa, Amerika, Sahra Altı Afrikası* ile *Doğu ve Güney Asya* başlığı altındaki çatışma bölgelerine yeni makaleler eklenmek suretiyle ve *Çatışma Konuları* başlığı altında yeni bir bölüm oluşturularak dahil edilen yazırlarla toplam makale sayısı 80'e çıkmıştır. Böylece ilk baskıda olmayan 20 makale kitaba eklenmiş olurken, 12 makale farklı yazarlara yeni baştan yazdırılmış, ilk baskıda yer alan bir makale ise yeniden yazmayı üstlenen yazarın teslim etmemesi nedeniyle bu baskıda yer alamamıştır. Özet olarak, kitaptaki toplam 80 makaleden 32 tanesi önceki baskılarda yer almayan ya da farklı yazarlar tarafından yeniden kaleme alınan yazılardan oluşmaktadır. Yaklaşık olarak 210 bin kelimeden oluşan ilk baskıya karşılık elinizdeki kitabın sadece ilk cildinin 256 bin kelimedenden oluştuğu dikkate alırsa çok kapsamlı değişikliklerin yapıldığı daha iyi anlaşılacaktır. Bu değişiklikler ve yeni baskıya *Çatışma Konuları* isimli yeni bir bölümün eklendiği hesaba katıldığında, kitaba yeni bir isim verilmesinin uygun olduğunu düşündük. Bu bağlamda, "Dünya Çatışmaları" üst başlığından sonra "Çatışma Bölgeleri ve Konuları" kitabın yeni adı oldu.

Gönderdikleri yazılarıyla kitabın ortaya çıkmasına katkıda bulunan 60 yazarımızın her birine içten teşekkürlerimizi sunarız. Bu baskıda aramıza katılan yeni yazarlarımızı ve önce yazdıkları makaleleri güncelleme konusunda aynı heyecanla çaba gösteren meslektaşlarımızı bu teşekkür konusunda biraz daha öne çıkarmamız doğru olacaktır diye düşünüyoruz. Onların katkıları olmasaydı böyle kapsamlı bir çalışmanın Türkiye'de yer edinmeye çalışan uluslararası ilişkiler literatürüne kazandırılması imkanı olmazdı. Komplo teorilerini ve spekülasyonları ele alan kitapların yazıl-

masına çok açık bir alan olan ve maalesef piyasadaki kitapların çoğunluğunun bu türden kitaplar olduğu uluslararası ilişkiler alanında, sadece akademik kaygıyla yazılmış eserlere olan ihtiyaç konuyla ilgilenen herkesin malumudur. Bu noktada, yarattığı bilgi kirliliği nedeniyle yol açtığı tahribatı düşünmeden, konunun uzmanı olmayan kişiler tarafından çalakalem yazılmış popülist kitapları tercih eden yayınevlerinden farklı olarak, akademik bilgiye önem vererek bu konuda uluslararası ilişkiler literatürünün gelişmesine katkıda bulunan yayınevlerine de teşekkürü bir borç biliriz.

Kemal İnat

Muhittin Ataman

Burhanettin Duran

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
Orta Doğu ve Kuzey Afrika	
Irak: ABD ve Saddam Hüseyin "İşbirliği" ile Gelen Yıkım	9
<i>Kemal İnat</i>	
İsrail Sorunu: Orta Doğu'nun Gordion Düğümü	99
<i>Ali Balcı</i>	
İran-İrak Üstünlük Mücadelesi: Çok Boyutlu Sorunlar	165
<i>Muhittin Ataman</i>	
Libya ve Uluslararası Sistem: Radikalizmden Yumuşamaya	181
<i>Muhittin Ataman - Sait Sönmez</i>	
Batı Sahra: Sömürge Mirasında Hâkimiyet Mücadelesi	199
<i>Davut Dursun - Nebi Miş</i>	
Kuzey Irak: Etnik Bir Sorunun Arkeolojisi	223
<i>Kutbettin Kılıç</i>	
Lübnan: İç Çatışmaların ve Suikastların Ülkesi	255
<i>Mustafa Dinçer</i>	
Cezayir: Sömürgeci Geçmişin Gölgesinde İç Savaştan Millî Uzlaşmaya	279
<i>Burhanettin Duran</i>	
Mısır: İç ve Dış Çatışma Dinamikleri	309
<i>Mehmet Dalar</i>	
Yemen Sorunu.....	337
<i>Ensar Muslu</i>	
İran Nükleer Krizi: Farklı Algılamalar Üzerine İnşa Edilmiş Uluslararası Güvenlik Sorunu.....	355
<i>Ertan Efeğil</i>	
Kafkaslar ve Orta Asya	
Afganistan: Küresel Güçlerin Oyun Alanı.....	379
<i>Ali Balcı</i>	
Azerbaycan-Ermenistan Çatışması: Kafkasya'da Bitmeyen Mücadele	415
<i>Filiz Cicioğlu</i>	
Çeçenlerin Dramı: Kurt ile Ayının Kanlı Dansı	435
<i>Yaşar Sarı</i>	

Gürcistan: Yeni Dünyanın Doğu-Batı Sınırı.....	457
<i>Cüneyt Yenigün - Mehmet Ali Bolat</i>	
Hazar Bölgesi Enerji Politikaları.....	487
<i>Leyla Melike Koçgündüz</i>	
Tacikistan: Çok Boyutlu Bir İç Savaş	507
<i>Kamer Kasım</i>	
Özbekistan: Orta Asya'da Demokrasi Korkusu.....	517
<i>Yaşar Sarı - Mahmut A. Alpay</i>	
Kırgızistan: Bir Demokrasi Adası mı?	539
<i>Gökhan Telatar</i>	
Doğu Türkistan: Bir Milliyetçilik Sorunu mu, Bir Ekonomik Sorun mu? ...	557
<i>Fatih Şen</i>	
Fergana Vadisi: Orta Asya'nın Jeopolitik ve Stratejik Merkezi.....	583
<i>Ali Yaman</i>	
Türkiye-Ermenistan İlişkileri: Zor Komşuluk	623
<i>Kamer Kasım</i>	

Avrupa

Makedonya: Balkanlarda Tarihi Miras Kavgası ve Etnik Çatışma.....	639
<i>Kemal İnat – Ali Balcı</i>	
Kuzey İrlanda: Bir Etnik ve Dini Milliyetçilik Sorunu	655
<i>Muhittin Ataman</i>	
Bosna-Hersek: Batı'nın Güvenini Kaybettiği Medeniyet	671
<i>Cüneyt Yenigün - Ümit Hacıoğlu</i>	
Batı Trakya: Avrupa'da Çiğnenen Azınlık Hakları.....	691
<i>Cüneyt Yenigün</i>	
Ege'de Barış Yolunda Donmuş Sorunlar	707
<i>Cüneyt Yenigün</i>	
Kıbrıs: Doğu Akdeniz'de Egemenlik Mücadelesi	727
<i>Sibel Akgün</i>	
Kosova: Arnavut Sorununun Kilit Bölgesi	751
<i>Ali Balcı</i>	
Moldova'da Devlet İçinde Devlet: Transnistria.....	773
<i>İsmail Numan Telci</i>	

Bask Bölgesi: İspanya'nın Ayrılcılık Sorunu.....	793
<i>Ümit Öztürk - Ayşe Aslıhan Çelenk</i>	
Korsika: Üiter Fransa'nın Baş Ağrısı.....	809
<i>Türkan Hançer Özkan</i>	
Amerika	
Kolombiya: Latin Amerika'nın En Uzun Savaşı	823
<i>Ebru Afat</i>	
Quebec: Kanada'nın Milliyetçilik Sorunu	847
<i>Muhittin Ataman</i>	
Venezüella: Kurumlar, Aktörler ve Çatışma.....	861
<i>Ayşe Aslıhan Çelenk</i>	
Peru: İnkâ Ülkesinde Kanlı Çatışma	877
<i>İbrahim Varlı - Şuayyip Çalış</i>	
Meksika: Postmodern Bir Devrimci Hareket Zapatistalar	891
<i>İbrahim Varlı - Şuayyip Çalış</i>	
ABD-Küba Çatışması: 44 Yıllık Mücadele	907
<i>Fatih Yaşlı</i>	
Nikaragua: Amerikan Müdahaleciliği ve İdeolojik Direniş.....	917
<i>Halil Can Emre - Mehmet Özkan</i>	
El Salvador: Latin Amerika'da Yeni Dönemin Öncüsü	933
<i>Halil Can Emre - Mehmet Özkan</i>	
Guatemala: Mayalar, İdeolojik Savaş ve Dış Müdahale	943
<i>Halil Can Emre - Mehmet Özkan</i>	
Haiti: Müdahalelerin, Kaosun ve Belirsizliklerin Gölgesinde Bir Ülke	953
<i>Mustafa Yetim</i>	
Ekvator - Peru: Sınır Anlaşmazlıkları	969
<i>Michael Schultze - Britta Krause</i>	